

Логопедке қашан бару керек?

Қазіргі заманғы ата-аналар баланың қалыпты дамуы мен кейбір аздаған ауытқулар арасындағы шек көрмейді. Алайда, мұның бәрі қазіргі ақпараттың жалпыға қол жетімділігімен байланысты: интернет, журналдар, теледидар. Өкінішке орай, бұл ақпарат әрдайым тексерілген және шынайы емес. Бір анасы 1,5 жылда бала сөздер мен ұсыныстарды анық айту керек деп санайды, өйткені ее бала осылай жасайды; екіншісі керісінше, проблеманы көрмейді, бұл ее чадо 3 жылда тек «а» және «э» дейді, өйткені форумда оның біреуі жоқ деп айтты.

Иә, әрине, барлық балалар жеке, бірақ балалар тілін дамытуда белгілі бір нормалар бар, оларға назар аудару керек. Осы нормалардан шешім қабылдаған кезде бас тарту керек: логопедке бару немесе жоқ. Сонымен, балалар үшін норма қандай?

Баланы маманға қашан көрсету керек?

Ата-аналар арасында, өкінішке орай, логопедтің кеңесі тек мектеп алдында қажет деген пікір таралған, егер нормадан айтарлықтай ауытқулар болса, мысалы бала қатты картавит. Сонымен қатар, сөйлеу дамуының шыңы 2-3-4 жасқа келеді, баланың дұрыс сөйлеуін үйренетініне көз жеткізу үшін кем дегенде жылына бір рет логопедке бару керек.

Логопед балаға қашан қажет?

- Емшектегі бала гулит емес, ата-анасына эмоционалды жауап бермейді, яғни анасы немесе әкесі пайда болған кезде күлмейді.
- Егер бала 1 жасқа толса, ал ол сол сияқты лепетных сөздер (бах/бух, ав-ав, бобо) пайда болмаса, ол айтқан сөзді түсінбейді және ата-анасының өтініші бойынша заттармен жақсы таныс әрекеттерді орындамайды.
- Екі жылда бала сөзбен сөйлей алмайды, екі-үш сөзден тұратын қарапайым ұсыныстар жасай алмайды, ересектердің сұрақтарына жауап бермейді.
- 3 жылда бала сөйлеуде күрделі құрылымдарды пайдаланбайды, өз жасына тән сұрақтарды белгілемейді («қайда?», «қайда?», «не үшін?», «неге?» және т. б.), заттарды, геометриялық фигураларды (мысалы, текше шарик деп атайды), түстерді және т. б. қате атайды.
- 4 жылда бала жеке дыбыстарды дұрыс айта алмайды, сөздегі дыбыстарды ажыратпайды, "жұтады", буындарды орнына ауыстырады немесе оларды «жоғалтады». Ол ең қарапайым өлеңдер мен жаңа сөздерді есте сақтайды.
- 5-6 жасында мектеп жасына дейінгі бала дыбыстардың көпшілігін нашар айтады, ұсынылған сурет бойынша толық әңгіме жасай алмайды, оның сөзі түсініксіз, ол тілдің грамматикалық құрылымын меңгермейді – сөздер руда, соның ішінде септікте келісілмеген.
- 7-8 жас аралығында оқуды және жазуды меңгеруде проблемалар байқалады – әріптерді өткізіп, бір дыбыстарды басқалармен ауыстырады, слог бойынша әрең оқиды, ережені есте сақтай алмайды.

Егер бала қатты күйзеліске ұшыраса немесе ауыр ауыртпалықтар сөйлеу немесе есту қабілетін жоғалтса, логопед көмегі қажет. Бұл жағдайда маманға мүмкіндігінше тезірек жүгіну керек.

Егер балаңыздың даму проблемалары болса, не істеу керек?

Ең бастысы, бұл жағдайда дүрбелең емес. Өйткені балалар, губка сияқты, ата-аналардың көңіл-күйін сіңіреді. Сіз сәтті нәтижеге сенімді болуыңыз керек, сол кезде сіздің балаңыз өз күшін сезінеді.

Әрине, кәсіби көмегінсіз мұнда болмайды. Дәрігер, логопед сіздің балаңызға белгілі бір жаттығулар тағайындайды, емдеу динамикасын бақылайды. Арнайы жаттығулар есту және визуалды қабылдауды, қиялды, жалпы және ұсақ моториканы дамытады, сөздік қорын байытуға, есте сақтауды жақсартуға, зейінді, ойлауды шоғырландыруға мүмкіндік береді. Бірақ сіз, ата-аналар сияқты, сондай-ақ баламен өздігінен белсенді айналысуыңыз керек. Баламен кітап оқыңыз, көп сөйлесіңіз, оны диалогқа шақырыңыз. Сөйлеудің дамуы бір орыннан ығысады. Және, әрине, ұнатыңыз. Сөйлеу дамуындағы проблемалар баланың психо-эмоционалдық жағдайына байланысты. Баланың сөзі дұрыс болу үшін отбасында үйлесімділікті орнату жеткілікті.

Балалардың тілін дамытуға арналған тыныс алу гимнастикасы

Сөйлеу қабілеті бұзылған балалардың тыныс алуын дамытуға арналған жаттығулар

Дұрыс тыныс алу сөйлеуді дамыту үшін өте маңызды, себебі тыныс алу жүйесі-сөйлеу жүйесіне арналған энергетикалық база. Тыныс дыбыстың өсуіне, артикуляцияға және дауыстың дамуына әсер етеді. Тыныс алу жаттығулары диафрагмалды тыныс алуға көмектеседі, сондай-ақ ұзақтығы, күші және дем шығару дұрыс бөлінуі. Тыныс алу бұлшықеттері ерекше кернеумен жұмыс істейтін жаттығуларды қолдануға болады, тіпті буддистік гимнастика жаттығуларының кейбірі тыныс алу органдарының дамуына ғана емес, жүрек-тамыр жүйесінің жұмысына да ықпал етеді.

Тыныс алу гимнастикасымен тұрақты сабақтар дұрыс сөйлеу тыныс алуын ұзартып, біртіндеп дем шығару арқылы тәрбиелеуге мүмкіндік береді, бұл ұзындығы бойынша әр түрлі бөліктерді айту үшін ауа қорын алуға мүмкіндік береді.

Тыныс алу гимнастикасын өткізу бойынша ұсыныстар

1. Тыныс алу гимнастикасын жүргізер алдында бөлмедегі шанды сүрту керек, егер үйде ауа ылғалдағышы болса, оны желдету керек.
2. Тыныс алу гимнастикасын тығыз кешкі ас немесе түскі астан кейін жүргізу ұсынылмайды. Сабақтар мен соңғы тамақтардың арасында ең болмағанда бір сағат өтуі жақсы, егер сабақ аш қарынға өткізілсе, одан да жақсы.
3. Жаттығуларды қозғалысқа кедергі келтірмейтін еркін киімде орындау ұсынылады.
4. Жаттығуларды орындау кезінде қолдың, мойынның, кеуденің бұлшық еттерінің күш көрсетпеуін қадағалау қажет.

Тыныс алу гимнастикасы жаттығулары

1.Қар

Балаға мақтаға, шағын қағаздарға, пушинкаларға үрлеп, кәдімгі бөлмені қарлы орманға айналдыру ұсынылады. Баланың ерні дөңгелектеніп, сәл алға созылуы тиіс. Бұл жаттығуды орындау кезінде щеткаларды үрлемеу керек.

2. Кораблики.

Жамбасты сумен толтырыңыз және баланы жамбаста орналасқан жеңіл заттарға, мысалы, кемелер. Сіз жарыс жасай аласыз: кеме одан әрі жүзіп кетті. Осы мақсаттар үшін "киндер-тосын сыйлардан" немесе автоматтар беретін бахилалар қаптамасынан жасалған пластмасса жұмыртқаларды пайдалану өте жақсы.

3. Футбол.

Конструктордан немесе басқа да материалдан қақпаны алып, пинг-понгтен доп немесе кез келген басқа да жеңіл доп алыңыз. Және баламен футбол ойнаңыз. Бала оны қақпаға кіргізуге тырысып, допқа лақтыру керек. Екі доп алып, "кім жылдам" ойынын ойнай аласыз.

4. Буль-сорпа.

Екі пластмасса мөлдір әйнек алыңыз. Бір жерде көп су құйыңыз, шетіне дейін, ал екіншісінде сәл ғана құйыңыз. Балаға коктейльге арналған түтік арқылы "буль-сорпада" ойнауды ұсыныңыз. Бұл үшін түтікше арқылы көп су беру керек стаканға, ал су аз стаканға-қатты үрлеуге болады. Баланың міндеті суды төгмеу үшін "Буль-сорпада" ойнау. Баланың назарын сөздерге аудару керек: әлсіз, қатты, көп, аз. Бұл ойынды түстерді білу үшін де қолдануға болады. Ол үшін түрлі-түсті стакандар мен түтікшелерді алып, балаға жасыл түтік және т. б. арқылы жасыл стаканға лақтыруды ұсыныңыз.

5. Сиқырлы көпіршіктер.

Балаға сабын көпіршіктерімен ойнауды ұсыныңыз. Ол өзі сабын көпіршіктерін үрлеуі мүмкін, егер ол үрлемейді немесе ол айналысқысы келмесе, онда сіз оларды балаға бағыттай отырып, көпіршіктерді үрлеңіз. Бұл баланы көпіршікке үрлеуге ынталандырады, олар оған кірмеуге.

6. Дудочка.

Балаға шыны көпіршік тілінің ұштарымен сәл тиіп, тар тілді алға жылжытуды ұсыныңыз. Выдуть ауаны ұшы тілі, сондықтан дақ засвистел ретінде сырнай және дауылпаз.

7. Ерін гармошка.

Балаға музыкант болуды ұсыныңыз, ол ерінді гармошкада ойнасын. Бұл ретте Сіздің тапсырмаңыз оны ойнауға үйрету емес, себебі әуенге назар аудармаңыз. Бала кеуекті гармошка арқылы ауаны жұтып, оған шығып кетуі маңызды.

8. Гүл дүкені.

Балаға мұрын арқылы терең баяу дем алуды ұсыныңыз, әже немесе ана үшін ең хош иісті гүлдерді таңдау үшін жіңішке гүл. Сіз бұл ойын үшін түрлі хош иісті саше пайдалануға болады, алайда олар өткір иістер болуы тиіс емес, шаң болуы тиіс және мұрын тым жақын оларды әкелуге болмайды.

9. Шам.

Үлкен түсті шамдарды сатып алып, олармен ойнаңыз. Сіз шамды жағып, баланы көк шамға, содан кейін сары шамға және т. б. лақтыруды сұрайсыз. Алдымен шам балаға жақындап, біртіндеп ее жоюға болады.

10. Косари.

Бұл жаттығуды марш дыбыстарымен орындауға болады: әуеннің әлсіз үлесіне дем алу және "бұрылу", күштілігіне - дем шығару және "бұрылу" жасалады.

Сөйлеу баланың психикалық дамуының барлық аспектілері үшін өте маңызды. Баланың сөйлеуі өздігінен пайда болмайды, ол ересектердің сөйлеуінің, қалыпты әлеуметтік және сөйлеу ортасының әсерінен дамиды.

Егер бала тек лепечет немесе жаңа ғана сөйлей бастаса, "бос" деп айтпаңыз, оның көзіне қараңыз, кішкентайға сіздің артикуляцияңызды көруге тырысыңыз. Сөздерді дұрыс айту арқылы қарапайым, анық сөйлеңіз.

Сөйлесіп бала кезінде барлық қызмет түрлері.

Сіз кешкі ас дайындаумен айналысасыз, балаңызға күріш, бұршақ, қарақұмық сұрыптауды ұсыныңыз, осылайша ол мүмкін көмек көрсетеді және саусақтарды жаттықтырады.

Егер сізге ұрып-соғу керек болса және бала сізге жақын болса, оған ескі әкемнің көйлегін ұсыныңыз, түймелерді бекіту және босату жақсы моториканы дамытады. Сондай-ақ, аяқ киімді қалай дұрыс байлау керектігін түсіндіргеннен кейін таза аяқ киімді ұсынуға болады.

Баламен серуендеуге барғанда, үндемеңіз! Қадамдарды қарастырыңыз, оның қай аяғымен жүретінін айтыңыз(оң,сол).

Сақтықта көшеде, придумывайте ойындар өздері.

Мысалы: біз көрген барлық жасыл (қызыл,сұр және т.б.) заттарды атайық. Мұны формамен де, жұмбақтар түрінде де ұруға болады.

Шу мен дыбыстарды тыңдаңыз! "Естеймісін! Ал ол қандай?"(үлкен немесе кішкентай, шаған немесе тегіс, тыныш немесе ойнақы...). "Сіз машинаның шуын естисіз, ол не?"(қызыл, ақ, жүк, жеңіл және т.б.). Баланың сөздігін кедергісіз байытыңыз.

Үйге келгенде, көшеде не және кімді көргеніңізді есіңізде сақтаңыз. "Мен үйдің жанында котенканы байқадым. Ол қандай?».

Егер нәресте бір ғана сөз айтса, оны қысқа сөйлемдермен айтуды үйретіңіз. Көптеген сабақтарды ойын түрінде өткізуге тырысыңыз. Егер баланың сөйлеуін дамытуда сізді алаңдататын нәрсе болса, маманға хабарласыңыз. Оның "өзі сөйлейтінін"күтпеңіз.

ЖАД-БҰЛ

Жад-бұл баланың ақыл-ойының дамуы мүмкін емес негізгі психикалық процестердің бірі. Балаға бәрін білу және есте сақтау қажет емес. Бірақ жақсы жадтың арқасында оған үйрену және өмір сүру оңайырақ болады. Мектеп жасына дейінгі балалардың есте сақтау қабілетін дамыту келесі процестердің жұмысын жақсартады: назар, ойлау, қиял. Бала неғұрлым үлкен болса, есте сақтау процестері соғұрлым жақсы жұмыс істейді. Мұның бәрі баланың жаңа ақпаратты игеру техникасын жетілдіретіндігіне байланысты. Көрнекі және есту Жады туралы сөйлесейік. Ерте жастан бастап визуалды және есту қабілеттерін жаттықтыру және жақсарту қажет. 4-6 жастағы мектеп жасына дейінгі балалар еріксіз есте сақтайды. Олар өздеріне қызықты болып көрінетін ақпаратты жақсы игереді. Сондықтан есте сақтау процестері ойынға көбірек ұқсайтынына көз жеткізу керек. Баланың алдына ойыншықтарды қойыңыз, есте сақтауға уақыт беріңіз, одан бас тартуды сұраңыз және бір ойыншықты алып тастаңыз (аз мөлшерде 3-4 ойыншықтан бастаңыз), жетіспейтін нәрсені атаңыз. Баланың нұсқаулықты түсінетініне көз жеткізгеннен кейін, сіз тапсырманы уақыт өте келе қиындата аласыз (5-6 ойыншық, екеуін алып тастаңыз). Пішіндерді сіріңкеден (үй, шырша және т.б.) жасап, содан кейін баланы қайталауды сұраңыз. Есту қабілетін дамытуды музыкалық аспаптардың дыбысын үйренуден бастауға болады. Үйде барабан, ысқырық, қоңырау түтігі, тіпті қасықпен ұратын қарапайым құмыра болуы мүмкін. Барлық "аспаптарда" ойнап шығыңызда қай аспапта ойнағаныңызды білуі керек. Барлық "құралдармен" қайталаңыз. Қиындықтардан қорықпайтындар үшін: тосынсыйдың "жұмыртқа" алу керек, оларға күріш, бұршақ, бұршақ, түймелер салып...(әр түрлі дыбысқа көз жеткізу үшін шайқаңыз) және баланға жауабын табуға мүмкіндік беріңіз. Мен өлеңдер туралы бөлек сөйлескім келеді. Көптеген ата-аналар бұл есту қабілетін дамытудың ерекше әдісі екенін ұмытып кетті. Балалар да оларды жаттығысы келмейді. Мұны ойынға айналдыруға тырысыңыз. Монотонды оқудың орнына өлең жазуға, әр түрлі дауыстармен айтуға болады. Сөйлемнің соңғы сөзін айтпай, балаға өзіне жауап беруде мүмкіндік беру. Болды! Жүлде! Мотивацияны әлі ешкім жойған жоқ! Қиял, эксперимент, бәрі сіздің қолыңызда!